

Một số giải pháp xây dựng đội ngũ nhà báo hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Some solutions for building a team of print journalists today based on Hồ Chí Minh's thought

ThS. NGUYỄN BÌNH MINH

Học viện Cán bộ Thành phố Hồ Chí Minh; Email: binhminh1410hya@yahoo.com

Ngày nhận bài: 22/1/2026

Ngày phản biện: 5/2/2026

Ngày duyệt đăng: 20/3/2026

Chủ đề của bài viết thuộc lĩnh vực: Lý luận chính trị.

Tóm tắt: Sinh thời, Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến đội ngũ nhà báo. Những quan điểm của Người là sự chỉ dẫn tuyệt vời đối với việc xây dựng đội ngũ nhà báo. Bài viết đặt ra một số vấn đề đối với việc xây dựng đội ngũ làm báo viết trong bối cảnh hiện nay, từ đó đề xuất một số giải pháp xây dựng đội ngũ nhà báo làm báo viết theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

Từ khóa: nhà báo; báo viết; Hồ Chí Minh.

Abstract: During his lifetime, Hồ Chí Minh paid special attention to the development of the journalistic workforce. His viewpoints serve as valuable guidance for building a team of journalists. This article raises several issues related to the development of print journalists in the current context and proposes solutions for building such a team in accordance with Hồ Chí Minh's thought.

Keywords: journalists; print journalism; Hồ Chí Minh.

1. Đặt vấn đề

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến báo chí. Người đã để lại hệ thống quan điểm về báo chí cách mạng Việt Nam, từ vai trò, chức năng, nhiệm vụ đến việc xây dựng đội ngũ nhà báo đáp ứng được những đòi hỏi của thực tiễn cách mạng nước nhà. Những quan điểm ấy vẫn toả sáng giá trị trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

Trong dòng chảy thông tin nhanh, đa chiều và cạnh tranh khốc liệt như hiện nay, báo chí vẫn tiếp tục khẳng định vai trò là cầu nối giữa Đảng, Nhà nước với nhân dân; là công cụ sắc bén trong việc tuyên truyền, định hướng dư luận và thúc đẩy phát triển xã hội. Trong đó, báo viết vẫn giữ vị trí then chốt về tính chính luận, chiều sâu thông tin và độ tin cậy. Việc xây dựng đội ngũ nhà báo làm báo viết hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh có ý nghĩa thực tiễn, góp phần

vào xây dựng nền báo chí cách mạng Việt Nam chuyên nghiệp, nhân văn, hiện đại.

2. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

2.1. Xây dựng đội ngũ nhà báo theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Hồ Chí Minh là người khai sinh nền báo chí cách mạng Việt Nam, là người diu dặt và rèn luyện trong gần một phần hai thế kỷ. Người đã để lại những chỉ dẫn hết sức cụ thể, đầy tình thương và sự trân trọng cho những người làm báo, là kim chỉ nam cho việc xây dựng đội ngũ nhà báo hiện nay. “Về trách nhiệm báo chí, Lênin có nói: Báo chí là người tuyên truyền, người cổ động, người tổ chức chung, người lãnh đạo chung. Vì vậy, nhiệm vụ của người làm báo là quan trọng và vẻ vang. Muốn hoàn thành tốt nhiệm vụ ấy thì phải cố gắng học tập chính trị, nâng cao tư tưởng, đứng vững trên lập trường giai cấp vô sản; phải nâng

cao trình độ văn hoá, phải đi sâu vào nghiệp vụ của mình. Cần phải luôn luôn cố gắng, mà cố gắng thì nhất định thành công” (Hồ Chí Minh, 2011, T.12).

Đảng ta lãnh đạo xây dựng nền báo chí cách mạng Việt Nam. Báo chí cách mạng nước ta đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng, cho nên trách nhiệm xây dựng đội ngũ nhà báo trước tiên thuộc về Đảng. Báo chí là lực lượng tiên phong trên mặt trận tư tưởng văn hóa, là vũ khí tổ chức của Đảng, là trường học rộng lớn để nâng cao dân trí của nhân dân, là cầu nối giữa Đảng với dân. Ở nước ta, mục tiêu ngày càng cao của báo chí cách mạng là thiết thực phục vụ lợi ích ngày một nhiều của nhân dân. Báo chí cách mạng là phương tiện truyền thông đại chúng thiết yếu đối với đời sống xã hội; là cơ quan ngôn luận của các tổ chức Đảng, cơ quan nhà nước, tổ chức xã hội, là diễn đàn của nhân dân. Vì thế, báo chí cũng là một đối tượng cần sự quản lý của Nhà nước. Nội dung quản lý nhà nước đối với hoạt động báo chí được đặt ra ngay từ khi nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa vừa ra đời. Nhà nước đã ban hành nhiều văn bản pháp lý quan trọng liên quan đến báo chí như Sắc lệnh số 41 ngày 29/3/1946 về chế độ kiểm duyệt báo chí; Luật số 100/SL-L-002 ngày 20/5/1957 quy định chế độ báo chí (Luật Báo chí 1957); Nghị định số 197/Ttg ngày 9/7/1957 quy định chế độ và quyền lợi của người làm báo chuyên nghiệp và Nghị định số 298/Ttg ngày 9/7/1957 quy định chi tiết thi hành Luật Báo chí 1957. Sắc lệnh số 282, ngày 24/12/1956 do Chủ tịch Hồ Chí Minh ký, quy định chế độ hoạt động của báo chí. Ngày 20/5/1957, Quốc hội đã thông qua quyết định lấy Sắc lệnh này làm Luật báo chí đầu tiên của chế độ ta. “Báo chí dưới chế độ ta, bất kỳ là của một cơ quan chính quyền, đảng phái chính trị, đoàn thể nhân dân, hoặc của tư nhân cũng đều là công cụ đấu tranh của nhân dân, phải phục vụ quyền lợi của Tổ quốc, của nhân dân, bảo vệ chế độ dân chủ nhân dân, ủng hộ chính quyền Việt Nam dân chủ cộng hòa”. Các văn bản này thể hiện quan điểm của Đảng và Nhà nước ta, đặc biệt là lãnh tụ Hồ Chí Minh, người đứng đầu Đảng và Nhà nước ta trong giai đoạn đó đối với hoạt động báo chí và bước đầu đặt nền móng cho việc xây dựng cơ sở pháp lý cho quản lý hoạt động báo chí của cơ quan có thẩm quyền.

2.2. Một số vấn đề đặt ra trong việc xây dựng đội ngũ nhà báo làm báo viết hiện nay

Hiện nay, báo viết đang phải đối mặt với nhiều khó

khăn, thách thức, nguy cơ không cạnh tranh được với các loại hình báo chí khác. Song với cơ sở lý luận, lịch sử, khoa học và thực tiễn thì báo viết sẽ không mất đi, nhưng phải thay đổi, đổi mới, thích ứng với môi trường, điều kiện mới (truyền thông kỹ thuật số, Internet, toàn cầu hóa, cạnh tranh khốc liệt giữa các phương tiện truyền thông, cách mạng công nghiệp 4.0, kinh tế số, đại dịch Covid-19...) để tồn tại và tiếp tục phát triển.

Xây dựng đội ngũ nhà báo làm báo viết trong bối cảnh hiện nay đứng trước nhiều thách thức. Thách thức từ Cách mạng công nghiệp lần thứ 4, đặc biệt trong đó là ứng dụng của trí tuệ nhân tạo (AI) đòi hỏi đội ngũ nhà báo làm báo viết phải nâng cao nhận thức về đạo đức nghề nghiệp, trình độ và năng lực cạnh tranh. Báo viết phải đối mặt với sự cạnh tranh của các loại hình báo chí khác. Điều này bắt nguồn từ những hạn chế của báo viết trong cuộc cách mạng thông tin truyền thông (mạng xã hội, sách điện tử (ebook), sách ảo (arbook), các ứng dụng sách điện tử trên điện thoại thông minh). Từ đó đặt ra vấn đề cần phải định vị vị trí của báo viết trong hệ thống báo chí truyền thông, phát huy lợi thế của loại báo viết trong bối cảnh hiện nay. Sự vận hành của cơ chế thị trường với những mặt trái không tránh khỏi, cùng với những bất cập trong hệ thống cơ chế, chính sách quản lý báo chí, đã và đang tác động trực tiếp đến đội ngũ nhà báo làm báo viết. Đó là những áp lực từ việc thương mại hóa báo chí; sự cạnh tranh gay gắt với báo điện tử và mạng xã hội; áp lực của đời sống khiến đồng tiền và lợi ích kinh tế chi phối hoạt động của nhà báo... Hạn chế, bất cập của cơ chế quản lý, chính sách đãi ngộ, lương thưởng, cơ chế pháp lý bảo vệ nhà báo, chính sách hỗ trợ đối với báo in chậm đã và đang tác động sâu sắc đến đội ngũ nhà báo làm báo viết ở nước ta.

Tuy nhiên, báo viết vẫn giữ vị thế đặc biệt trong hệ sinh thái báo chí, không chỉ vì tính chính thống và chiều sâu của thông tin mà còn vì khả năng định hướng tư tưởng, phản biện xã hội và góp phần xây dựng dư luận lành mạnh. Xét về lý luận báo chí thì báo chí, trong đó có báo viết là lực lượng, công cụ, phương tiện, vũ khí sắc bén của một chế độ, giai cấp để thông tin, tuyên truyền, truyền bá tư tưởng nhằm duy trì địa vị thống trị và bảo vệ lợi ích của giai cấp, của chế độ đó. Chế độ nào thì báo chí ấy, giai cấp nào thì báo chí ấy. Báo chí bao giờ cũng thuộc về một chế

độ, một giai cấp nhất định, không có báo chí trung gian, phi giai cấp. Soi chiếu từ góc độ lý luận thì mục đích, chức năng, nhiệm vụ, vai trò của báo chí, trong đó có kinh tế báo chí phụ thuộc vào mục đích, lý tưởng, ý đồ và lợi ích của từng giai cấp, quốc gia, dân tộc sử dụng nền báo chí đó.

Về kinh tế báo chí, nguồn thu từ phát hành báo chí, đặc biệt là báo viết đang ngày càng giảm. Tuy nhiên, báo viết vẫn là một loại hình trong hệ thống báo chí truyền thông hiện nay ở Việt Nam và trên thế giới. Mặc dù có xu hướng giảm số lượng phát hành, giảm nguồn thu từ loại hình này nhưng chắc chắn, báo viết không thể biến mất vì so với các loại hình khác, nó vẫn có những lợi thế nhất định. Nếu biết phát huy những lợi thế này, báo viết vẫn có chỗ đứng vững chắc trong hệ thống báo chí truyền thông trong bối cảnh hiện nay.

2.3. Giải pháp xây dựng đội ngũ nhà báo làm báo viết hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Thứ nhất, nâng cao nhận thức của các cấp ủy Đảng, chính quyền về vai trò, vị trí của báo viết - nền tảng của báo chí cách mạng Việt Nam

Tổ chức tuyên truyền sâu rộng, nâng cao nhận thức trong xã hội về báo viết và vai trò, trách nhiệm của đội ngũ nhà báo làm báo viết. Đối với các cấp ủy Đảng, chính quyền, cần xác định rõ ràng báo viết không chỉ đưa tin, mà còn là công cụ định hướng tư tưởng quan trọng, góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, phản bác các quan điểm sai trái, chống tiêu cực, thúc đẩy cải cách chính sách. Đối với toàn xã hội, cần hiểu rõ sự khác biệt về giá trị giữa báo viết và các loại hình truyền thông khác. Đó là nơi hội tụ tri thức, phản ánh chiều sâu của sự kiện, là nơi nhà báo thể hiện năng lực tư duy phản biện, nhân văn và trách nhiệm xã hội. Đối với các cơ quan báo chí, cần tạo môi trường chuyên môn cao, chú trọng đầu tư cho báo viết, đặc biệt là các chuyên mục chính luận, điều tra, phân tích chuyên sâu.

Nâng cao nhận thức về vai trò của đội ngũ nhà báo làm báo viết không chỉ là sự ghi nhận công bằng, mà còn là yếu tố quyết định đến sự phát triển bền vững của báo chí cách mạng trong thời đại mới. Khi được quan tâm đúng mức, được hỗ trợ về nguồn lực và môi trường phát triển, đội ngũ nhà báo làm báo viết sẽ tiếp tục là những người dẫn dắt tư tưởng, khơi nguồn tri thức, cổ vũ cái đúng, đấu tranh với cái sai - đúng như

lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Cán bộ báo chí cũng là chiến sĩ cách mạng. Cây bút, trang giấy là vũ khí sắc bén của họ”.

Thứ hai, đổi mới nội dung, phương pháp, hình thức đào tạo, bồi dưỡng chính trị, chuyên môn, kỹ năng, nghiệp vụ, đạo đức nghề nghiệp cho đội ngũ nhà báo làm báo viết

Con người là yếu tố quyết định thành công của mọi việc. Cần đặc biệt chú trọng công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ nhà báo làm báo viết theo hướng toàn diện: Vững về chính trị, trong sáng về đạo đức nghề nghiệp, giỏi về chuyên môn nghiệp vụ. Để xây dựng đội ngũ nhà báo làm báo viết đáp ứng yêu cầu mới cần bồi dưỡng lý luận chính trị thường xuyên. Coi trọng đào tạo, bồi dưỡng chính trị bằng cách tăng cường các lớp cập nhật kiến thức lý luận, học tập nghị quyết, chỉ thị... Tổ chức các diễn đàn, hội thảo chuyên đề nhằm nâng cao trình độ tư duy lý luận. Đào tạo trình độ chuyên môn, nghiệp vụ với bồi dưỡng, rèn luyện tu dưỡng đạo đức người làm báo. Kết hợp giữa đào tạo bản lĩnh chính trị với nâng cao kỹ năng nghiệp vụ báo chí hiện đại. Khuyến khích nhà báo làm báo viết không ngừng tự học, nghiên cứu sâu về lịch sử, chính trị, văn hóa - xã hội để viết có chiều sâu.

Đối với các cơ sở đào tạo báo chí ở bậc cử nhân, cung cấp nguồn nhân lực cho báo chí thì đào tạo cần được đổi mới, hướng đến thực tiễn. Các chương trình đào tạo cần ngày càng chú trọng vào việc trang bị cho sinh viên các kiến thức cơ bản về nghề báo, kỹ năng viết tin, phóng sự, biên tập, đồng thời cung cấp những kiến thức về công nghệ mới, kỹ năng sử dụng phần mềm kỹ thuật số... Sự đổi mới này giúp sinh viên có thể ứng dụng kiến thức, kỹ năng vào thực tiễn sau này. Trong đào tạo sinh viên chuyên ngành báo in, cần làm cho các em nắm rõ đặc trưng nghề nghiệp, những thách thức đặt ra đối với báo in trong bối cảnh chuyển đổi số, đó cũng chính là thách thức với chính các em nếu các em gắn cuộc đời mình với sự nghiệp báo in. Cần tạo cho các em nền tảng nhận thức rõ ràng về đặc trưng nghề nghiệp, tâm thế vững vàng trước khó khăn, ý chí kiên định với hướng đi đã lựa chọn. Sinh viên cần có nhiều cơ hội học tập thực tế, tham quan các mô hình làm báo chuyên nghiệp và điển hình. Cần khai thác tốt nguồn lực từ những nhà báo giỏi để mời tham gia giảng dạy, hướng dẫn thực hành. Đào tạo gắn kết thật chặt chẽ với yêu cầu thực tiễn của các cơ quan

báo chí.

Sự hợp tác quốc tế trong đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực cho lĩnh vực báo chí ngày càng diễn ra mạnh mẽ và sâu rộng. Cần tăng cường thiết lập quan hệ và mở rộng hợp tác với các tổ chức quốc tế, các trường đại học lớn trên thế giới nhằm trao đổi kinh nghiệm, học hỏi các phương thức đào tạo, bồi dưỡng mới mẻ và hiện đại. Thông qua đó, nhà báo có cơ hội được học tập, giao lưu, nâng cao trình độ chuyên môn trong môi trường đào tạo quốc tế chuyên nghiệp.

Thứ ba, thực hiện tốt công tác kiểm tra, giám sát đối với đội ngũ nhà báo làm báo viết

Trong bối cảnh truyền thông ngày càng phát triển mạnh mẽ, báo chí tiếp tục giữ vai trò quan trọng trong việc định hướng dư luận, phản ánh thực tiễn và đồng hành cùng sự nghiệp phát triển đất nước. Trong đó, báo viết - dù chịu sự cạnh tranh gay gắt từ báo điện tử và mạng xã hội - vẫn giữ vị trí trụ cột về chiều sâu thông tin, độ tin cậy và tính chính luận. Vì vậy, công tác kiểm tra, giám sát đối với đội ngũ nhà báo làm báo viết ngày càng có ý nghĩa chiến lược, nhằm bảo đảm tính chính xác, khách quan, trung thực và đúng định hướng trong hoạt động báo chí.

Nội dung trọng tâm trong công tác kiểm tra, giám sát nhà báo làm báo viết bao gồm: Việc chấp hành pháp luật báo chí và các quy định của cơ quan quản lý nhà nước về thông tin, truyền thông; Đạo đức nghề nghiệp người làm báo, đặc biệt là việc tôn trọng sự thật, không vụ lợi, không tiếp tay cho tiêu cực. Chất lượng nội dung các tác phẩm báo viết, kiểm tra mức độ chính xác, khách quan, trung thực và giá trị định hướng trong các tác phẩm; Tinh thần trách nhiệm với công việc, thái độ hợp tác trong tổ chức tòa soạn và với cộng đồng; Việc tham gia học tập, nâng cao chuyên môn, nghiệp vụ, lý luận chính trị, tu dưỡng đạo đức nghề nghiệp.

Thứ tư, xây dựng, hoàn thiện, thực hiện tốt chế độ, chính sách đãi ngộ đối với đội ngũ nhà báo làm báo viết

Trong nền báo chí cách mạng Việt Nam, báo viết luôn đóng vai trò trụ cột trong việc định hướng tư tưởng, truyền tải thông tin chính xác, trung thực và có chiều sâu. Đội ngũ nhà báo làm báo viết là những người âm thầm cống hiến, thường xuyên đối mặt với áp lực nghề nghiệp, đòi hỏi trình độ chuyên môn cao và đạo đức nghề nghiệp vững vàng. Trong bối cảnh báo viết đang chịu sự cạnh tranh gay gắt từ truyền

thông số, việc xây dựng, hoàn thiện và thực hiện tốt chế độ, chính sách đãi ngộ là yếu tố then chốt để giữ chân, khích lệ và phát huy năng lực đội ngũ nhà báo làm báo viết. Cần có quy định cụ thể về mức nhuận bút, thưởng bài viết chất lượng cao cho báo in, tránh tình trạng cào bằng giữa các thể loại báo chí. Bổ sung chế độ phụ cấp rủi ro nghề nghiệp, nhất là với phóng viên điều tra, phóng viên thường trú vùng sâu vùng xa. Thiết lập cơ chế hỗ trợ nhà báo mua nhà, tiếp cận tín dụng ưu đãi, bảo hiểm nghề nghiệp... Cơ chế khen thưởng - tôn vinh minh bạch. Hằng năm cần có giải thưởng riêng dành cho báo viết tại các cấp, từ trung ương đến địa phương. Kịp thời tuyên dương những nhà báo viết có bài phản ánh tích cực, đấu tranh phòng chống tham nhũng, tiêu cực... Xây dựng lộ trình phát triển nghề nghiệp rõ ràng cho phóng viên báo viết, từ cộng tác viên → phóng viên chính thức → phóng viên cao cấp → biên tập viên → trưởng ban... Đầu tư cơ sở vật chất phục vụ tác nghiệp, thư viện tài liệu, phòng dữ liệu hỗ trợ điều tra, phân tích chuyên sâu. Đổi mới chế độ, chính sách thu nhập cho đội ngũ nhà báo làm báo viết theo hướng khuyến khích và nâng cao đời sống của đội ngũ nhà báo; tạo điều kiện thuận lợi cho đội ngũ nhà báo làm báo viết tập trung nghiên cứu, sáng tạo, nâng cao năng lực tác nghiệp, phát huy được vai trò nòng cốt trong công tác tư tưởng. Có giải pháp nâng cao đời sống nhà báo, nâng cao thu nhập chính đáng của nhà báo bằng chính nghề nghiệp.

3. Kết luận

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã để lại cho nền báo chí cách mạng Việt Nam một hệ thống quan điểm về xây dựng đội ngũ nhà báo. Tư tưởng này của Người hiện vẫn vẹn nguyên giá trị lý luận và thực tiễn tiếp tục soi rọi, chỉ dẫn trong việc xây dựng đội ngũ nhà báo nói chung, nhà báo làm báo viết nói riêng trong bối cảnh hiện nay. Đứng trước bối cảnh mới, đòi hỏi cần có hệ giải pháp xây dựng đội ngũ nhà báo làm báo viết hiện nay một cách chính xác, phù hợp với yêu cầu thực tiễn. Có như vậy vai trò của báo viết và đội ngũ nhà báo làm báo viết mới tiếp tục được khẳng định trong kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập*. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật. T.13, tr.466. T.6, tr.102. T.12, tr.166. T.2, tr.510. T.12, tr.167.